

บันทึกองค์ความรู้

ชื่อเรื่อง	โครงการศึกษาการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO)
ชื่อผู้บันทึก	นางสาวพิมพ์พล จวบความสุข ตำแหน่ง ผู้ช่วยนักวิชาการปฏิรูปกฎหมาย
วันเดือนปี	๑๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๘
แหล่งที่มาของความรู้	การประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในผลงานวิจัย เรื่อง โครงการศึกษาการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ของ ดร.จกฤษณ์ ควรพจน์ และคณะผู้วิจัย เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
เนื้อหา	

รายงานฉบับนี้เป็นการสรุปจากการเข้าร่วมประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นในผลงานวิจัย เรื่อง โครงการศึกษาการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ของ ดร.จกฤษณ์ ควรพจน์ และคณะผู้วิจัย เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๘ ณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

โดยสรุปแล้ว หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ทั้ง ๓ ฉบับ คือ สนธิสัญญาว่าด้วยเครื่องหมายการค้า (Trade Mark) สนธิสัญญาสิงคโปร์ว่าด้วยเครื่องหมายการค้า (Singapore Treaty on the Law of Trade Marks) และสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิบัตร (Patent) จะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์ทั้งในด้านของกฎหมายและเศรษฐกิจ เช่น ความสอดคล้องต้องกันระหว่างกฎหมายภายในและสนธิสัญญาระหว่างประเทศ กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการที่อำนวยความสะดวกมากขึ้น ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีความรวดเร็ว เป็นต้น

แต่กระนั้นก็ตาม การเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาฯ ของประเทศไทย ก็ยังมีข้อกังวลในบางประเด็นไม่ว่าจะเป็นประเด็นด้านกฎหมาย เช่น การคุ้มครองเครื่องหมายการค้าแบบใหม่ (Non Traditional Trade Mark: NTTMs) หรือมาตรการคืนสิทธิในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามบางอย่างตามกำหนดเวลา (Time Limit) หรือการกำหนด filling date ให้เพียงแค่นี้มีหลักฐานครบถ้วน หรือการขอตระเวนยื่นในรูปของคำขออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงความพร้อมของรัฐที่จะใช้ระบบ Online filling ในการยอมรับคำขอนั้น เป็นต้น

ตลอดจนข้อกังวลในประเด็นด้านเศรษฐกิจ เพราะแม้จะมีผลการศึกษาที่มีแนวโน้มในทางบวกเกี่ยวกับประเด็นผลกระทบต่อผู้ใช้บริการและผลกระทบต่อหน่วยงานด้านทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศกำลังพัฒนาในการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาว่าด้วยเครื่องหมายการค้า (Trade Mark) ก็ตาม แต่ก็เป็นการศึกษาอย่างไม่ละเอียด

นักจึงทำให้ยังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนจากข้อมูลที่สามารถเชื่อถือได้ว่า สำหรับผลกระทบทางเศรษฐกิจของภาคธุรกิจที่ได้ใช้กฎหมายแล้วจะได้ประโยชน์อย่างไร มีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายเกิดขึ้นบ้างแล้วหรือไม่

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์ของต่างประเทศทั้งในประเทศออสเตรเลีย ประเทศไอร์แลนด์ และประเทศนิวซีแลนด์ เกี่ยวกับการประเมินการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาสิงคโปร์ว่าด้วยเครื่องหมายการค้า (Singapore Treaty on the Law of Trade Marks) แล้ว ล้วนเห็นพ้องต้องกันว่าการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา นั้นจะทำให้ประเทศได้รับประโยชน์ทั้งในเรื่องของรูปแบบขั้นตอนที่เป็นมาตรฐานสากลทำให้กระบวนการและขั้นตอนง่ายขึ้น ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายทางธุรกิจ ป้องกันมิให้เสียสิทธิของผู้ขอรับสิทธิ รongรับเครื่องหมายการค้าแบบใหม่ (Non Traditional Trade Mark: NTTMs) รongรับการใช้ e - commerce และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการค้า

สำหรับประเทศไทยเองก็มีกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้า และกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร ด้วยเหตุนี้ การเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา ของประเทศไทย จึงต้องพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้วย ในเรื่องเครื่องหมายการค้าต้องพิจารณาสนธิสัญญาว่าด้วยเครื่องหมายการค้า (Trade Mark) และสนธิสัญญาสิงคโปร์ว่าด้วยเครื่องหมายการค้า (Singapore Treaty on the Law of Trade Marks) ซึ่งพบว่ากฎหมายไทยยังไม่ได้กำหนดในเรื่องเกี่ยวกับวันยื่นคำขอ การแยกคำขอ รูปแบบการติดต่อสื่อสาร และการเยียวยาในกรณีที่ไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาไว้ ดังนั้น หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา ดังกล่าวนี้อาจจะต้องกำหนดเรื่องเหล่านี้ไว้ในกฎหมายไทยด้วย

ส่วนในเรื่องสิทธิบัตรต้องพิจารณาสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิบัตร (Patent) ซึ่งพบว่ากฎหมายไทยยังไม่ได้กำหนดในเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขและการคืนสิทธิที่จะขอรับสิทธิบัตรก่อนไว้ ดังนั้น หากประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา ดังกล่าวนี้อาจจะต้องกำหนดเรื่องเหล่านี้ไว้ในกฎหมายไทยด้วย

อนึ่ง ในเรื่องของเครื่องหมายการค้าแบบใหม่ (Non Traditional Trade Mark: NTTMs) เป็นเครื่องหมายการค้าประเภทที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า เช่น รสชาติ กลิ่น เสียง และภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงกันอย่างกว้างขวางว่า เรื่องดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยและควรต้องมีกฎหมายออกมารองรับ แต่มีปัญหาสำคัญที่ต้องพิจารณาให้รอบคอบด้วยว่าจะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการพิสูจน์ถึงลักษณะเฉพาะตัวของสินค้านั้นอย่างไร รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับชื่อประดิษฐ์ที่จะใช้เรียกลักษณะเฉพาะตัวของสินค้านั้น

ปัจจุบันในส่วนของกลิ่น เสียง และภาพเคลื่อนไหวนั้น สามารถพิสูจน์ถึงลักษณะเฉพาะตัวของสินค้าได้แล้ว แต่ในส่วนของรสชาตินั้นยังเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ถึงลักษณะเฉพาะตัวของสินค้าได้ ด้วยเหตุนี้ หากประเทศไทยจะพิจารณาเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาระหว่างประเทศขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ในเรื่องเกี่ยวกับรสชาติของสินค้า แม้จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในอนาคตแต่ก็พึงต้องคำนึงถึงหนทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน